

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků v senátu složeném z předsedy Radovana Suchánka a soudců Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj) a Jiřího Zemánka ve věci ústavní stížnosti stěžovatele **R. D.**, zastoupeného Mgr. Petrem Němcem, advokátem se sídlem Slezská 1297/3, Praha 2, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 2. 2021, č. j. 10 Co 205/2020-99, a usnesení Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 27. 2. 2020, č. j. 58 EXE 833/2014-67, za účasti **Krajského soudu v Ostravě** a **Okresního soudu v Novém Jičíně**, jako účastníků řízení, a společnosti **PROFI CREDIT Czech, a. s.**, se sídlem Klimentská 1216/46, Praha, zastoupené JUDr. Kateřinou Perthenovou, advokátkou se sídlem Velké náměstí 135/19, Hradec Králové, jako vedlejší účastnice řízení,

t a k t o :

I. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 2. 2021, č. j. 10 Co 205/2020-99, a usnesením Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 27. 2. 2020, č. j. 58 EXE 833/2014-67, bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Tato rozhodnutí se proto ruší.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a průběh řízení předcházejícího podání ústavní stížnosti

1. Ústavnímu soudu byla doručena ústavní stížnost podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a ustanovení § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“). Stěžovatel se ústavní stížností domáhá zrušení výše uvedených rozhodnutí obecných soudů, neboť má za to, že jimi bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Dále stěžovatel namítá, že obecné soudy porušily jeho právo na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

2. V řízení, které předcházelo podání nyní posuzované ústavní stížnosti, byla k návrhu oprávněné společnosti PROFI CREDIT Czech, a. s. (v řízení o ústavní stížnosti vedlejší účastnice) zahájena exekuce na majetek stěžovatele jako povinného pro vymožení pohledávky 51 648 Kč s příslušenstvím na základě exekučního titulu – rozhodčího nálezu rozhodce JUDr. J. K. Provedením exekuce byl pověřen soudní exekutor Mgr. Martin Tunkl, Exekutorský úřad Plzeň – město [viz pověření Okresního soudu v Novém Jičíně („okresní soud“) ze dne 29. 7. 2014, č. j. 58 EXE 833/2014-8].

3. Podáním došlým okresnímu soudu dne 25. 4. 2019 oznámil soudní exekutor, že vymáhaná povinnost byla v plném rozsahu vymožená, a to včetně příslušenství a nákladů. Dále vydal soudní exekutor k návrhu vedlejší účastnice dne 30. 4. 2019 usnesení o zastavení exekuce, č. j. 094 EX 04112/14-086, které nabylo právní moci dne 16. 5. 2019.

4. Podáním došlým okresnímu soudu dne 16. 8. 2019 předložil soudní exekutor k rozhodnutí návrh stěžovatele na zastavení exekuce ze dne 13. 8. 2019 (srov. č. l. 24 a násl.). Svůj návrh stěžovatel odůvodnil tím, že exekuce byla vedena protiprávně, na základě nezpůsobilého exekučního titulu. Stěžovatel zejména zdůraznil, že výše jmenovaný rozhodce svou činnost vykonával jako službu za odměnu pro rozhodčí společnost. Rozhodčí nález, který se zdánlivě jeví jako rozhodnutí rozhodce K., proto nemůže být akceptován jako způsobilý exekuční titul, neboť jej vydal subjekt, který nebyl k vedení rozhodčího řízení oprávněn. Z toho důvodu stěžovatel okresnímu soudu navrhl, aby exekuci v celém rozsahu zastavil. Dále navrhl, aby uložil vedlejší účastnici uhradit stěžovateli a soudnímu exekutorovi náklady exekuce, aby zrušil doposud vydaná rozhodnutí o nákladech exekuce a dále aby uložil vedlejší účastnici navrátit stěžovateli, co již sám stěžovatel vedlejší účastnici na náklady exekuce zaplatil.

5. Okresní soud ústavní stížností napadeným usnesením stěžovateli nevyhověl, když řízení o jeho návrhu na odklad a zastavení exekuce vedené pod sp. zn. 58 EXE 833/2014 zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Okresní soud k zastavení řízení přistoupil s odůvodněním, že je dán nedostatek podmínek řízení ve smyslu § 103 a § 104 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o. s. ř.“), který nelze odstranit. Podle § 55b odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“) exekutor při svém rozhodování činí úkony, které v řízení o výkonu rozhodnutí přísluší soudu prvního stupně. Podle § 159a odst. 1 o. s. ř. pak platí, že nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení. Proto okresní soud řízení o zastavení exekuce zastavil, když exekuce již byla pravomocně zastavena usnesením soudního exekutora a byla proto dána překážka věci pravomocně rozhodnuté. Toto usnesení exekutora o zastavení exekuce přitom žádná ze stran řízení nenapadla opravným prostředkem, tzn. ani stěžovatel.

6. K odvolání stěžovatele Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) ústavní stížností rovněž napadeným usnesením rozhodnutí okresního soudu potvrdil. Podle krajského soudu není možno na věc stěžovatele aplikovat jím odkazovanou judikaturu, podle níž nelze vyloučit zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (cit ustanovení zní: „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže [...] h) výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.*“) poté, což již došlo k vymožení plnění z exekučního titulu. V nyní posuzovaném případě byla exekuce formálně zastavena k návrhu vedlejší účastnice soudním exekutorem podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (citované ustanovení zní: „*Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže [...] c) zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení;*“), proti čemuž se mohl stěžovatel bránit (což ale neučinil). Nelze přitom zohlednit, že před tím byla exekuce ve věci stěžovatelé ukončena vymožením. Proto usnesení soudního exekutora o zastavení exekuce ze dne 30. 4. 2019 vytváří překážku věci rozhodnuté podle § 159a odst. 4 o. s. ř., takže exekuci nelze po jeho právní moci zastavit znovu z jiného důvodu. Okresní soud tedy správně podle krajského soudu rozhodl o návrhu stěžovatele jako povinného tak, že řízení pro nedostatek podmínek zastavil.

II. Rekapitulace obsahu ústavní stížnosti

7. Stěžovatel v ústavní stížnosti uvádí, že od vedlejší účastnice v rámci smlouvy o spotřebitelském úvěru obdržel celkem částku 29 215 Kč. V rámci exekuce na něm však byla

vymožena celková částka ve výši 246 650,61 Kč, kdy částku 205 458,01 Kč obdržela vedlejší účastnice, a částku 41 212,60 Kč si ponechal exekutor na náklady exekuce. Exekuce byla provedena vymožením. Vzhledem k tomu, že se povinní mohou dle ustálené judikatury v případě takto nemravných exekucí domáhat jejich zastavení i po jejich vymožení (tedy po jejich skončení), čehož si byla vedlejší účastnice vědoma, došlo k tomu, že sama podala po skončení exekuce vymožením preventivně návrh na její zastavení (tedy učinila zdánlivě zcela zbytečný úkon). Exekutor na základě tohoto návrhu vydal usnesení o zastavení exekuce, přestože k němu už neměl oprávnění, jelikož vymožením exekuce jeho oprávnění zaniklo. Vedlejší účastnice přitom podala návrh na zastavení exekuce zjevně účelově, a to pouze z toho důvodu, aby se ubránila před dodatečným zastavením exekuce, které by navrhl sám stěžovatel; ovšem nikoliv podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ale podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., což by s ohledem na závěry judikatury vedlo k povinnosti vedlejší účastnice a soudního exekutora vrátit stěžovateli prostředky, které jim plnil na základě rámce daného smlouvou o spotřebitelském úvěru, respektive na náklady exekuce.

8. Je pravda, že stěžovatel proti usnesení soudního exekutora o zastavení exekuce vydanému k návrhu vedlejší účastnice nepodal odvolání, což mu ale podle jeho názoru nelze vytýkat. Bylo mu totiž doručeno usnesení soudního exekutora o zastavení skončené exekuce, kterou zaplatil a těžko mohl pojmout nějaké podezření o nesprávnosti postupu soudního exekutora; jako právní laik nebyl schopen rozeznat rozdíl mezi zastavenou a skončenou exekucí. Když byla ale po čase stěžovateli vysvětlena protiprávnost celé exekuce, neboť vedlejší účastnice na stěžovateli požadovala nemravně vysoké plnění, stěžovatel se chtěl proti exekuci bránit právě návrhem na zastavení exekuce skončené vymožením podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. (tak jak to ve výjimečných případech, jako je případ stěžovatele, umožňuje judikatura). Obecné soudy však v ústavní stížnosti napadených usneseních dospěly k závěru, že takto ve věci stěžovatele postupovat nelze, neboť o zastavení stěžovatelovy exekuce již rozhodl soudní exekutor, byť k tomu nebyl věcně příslušný, a soudy jsou jeho rozhodnutím vázány. Stěžovatel ovšem s tímto právním názorem obecných soudů nesouhlasí a považuje rozhodnutí soudního exekutora o zastavení exekuce k návrhu vedlejší účastnice za nicotné (proto jím soudy vázány nejsou). Proto v řízení, z něhož vzešla ústavní stížnosti napadená rozhodnutí, měly obecné soudy rozhodnout tak, jak stěžovatel navrhoval.

III. Posouzení splnění podmínek řízení

9. Ústavní soud se zabýval splněním podmínek řízení a v tomto ohledu shledal, že ústavní stížnost byla podána včas, stěžovatel je k jejímu podání oprávněn, je řádně zastoupen advokátem (§ 30 odst. 1 zákona o Ústavním soudu) a k jejímu posouzení je Ústavní soud příslušný.

10. Ohledně přípustnosti ústavní stížnosti, tzn. vyčerpání všech procesních prostředků k ochraně práva, však Ústavní soud konstatuje, že stěžovatel nevyužil možnost podat dovolání, které je třeba před podáním ústavní stížnosti z důvodu její subsidiarity uplatnit (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu), přičemž o. s. ř. v tomto případě neobsahuje výslovnou výlukou soudního přezkumu.

11. V nyní posuzovaném případě však Ústavní soud ústavní stížnost z tohoto důvodu neodmítl pro nepřipustnost. V první řadě se totiž z napadeného usnesení krajského soudu podává, že stěžovatel byl soudem výslovně poučen o nepřipustnosti dovolání a nelze mu proto přičítat k tíži, že toto poučení (zjevně veden zásadou *iura novit curia*) respektoval. Kromě toho stěžovatel argumentuje přesahem vlastních zájmů, který v ústavní stížnosti blíže a přesvědčivě vysvětluje.

12. Za této situace Ústavní soud nevyčerpání všech procesních prostředků k ochraně práva stěžovatelem (tzn. nepodání dovolání) prominul [§ 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu], neboť shledal podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele, který spočívá v potřebě ústavněprávního výkladu zákonné úpravy a předchází judikatury zdejšího soudu k otázce zastavení exekuce obecným soudem za procesní situace, kdy k tomuto zastavení již došlo soudním exekutorem na návrh oprávněné osoby.

IV. Vyjádření účastníků a vedlejší účastnice řízení

13. Krajský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti zcela odkázal na odůvodnění napadeného usnesení s tím, že podle jeho názoru nedošlo k porušení základních práv a svobod stěžovatele. Krajský soud vycházel z usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2422/2020 ze dne 15. 9. 2020 (rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná pod <https://www.nsoud.cz/>). Proto navrhl, aby byla ústavní stížnost odmítnuta.

14. Okresní soud ve vyjádření podrobně zrekapituloval průběh řízení před obecnými soudy s tím, že podle jeho názoru v dané věci rozhodl správně.

15. Vedlejší účastnice zdůraznila, že ústavní stížnost stěžovatele považuje za nepřipustnou, neboť stěžovatel v ní předkládá toliko otázky, které byly vyřešeny již judikaturou Ústavního soudu a Nejvyššího soudu – v dané souvislosti vedlejší účastnice odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2422/2020 a na usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3473/20 ze dne 2. 2. 2021 (rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná pod <http://nalus.usoud.cz/>). Stěžovatel měl podle vedlejší účastnice vyvinout procesní aktivitu a bránit se proti jejímu návrhu na zastavení exekuce. O návrhu na zastavení exekuce pak již nemůže být rozhodnuto znovu, což vedlejší účastnice přirovnává k tomu, jako by mohl člověk dvakrát zemřít. Stěžovatel svá práva nebránil v rozhodčím ani v exekučním řízení. Mělo-li by nyní dojít znovu k zastavení řízení, je takovýto postup nemravný a nevhodný a odporuje též principu právní jistoty jako základnímu atributu právního státu.

16. Vyjádření účastníků řízení a vedlejší účastnice řízení Ústavní soud nezasílal stěžovateli k replice, neboť tato nepřesahují rámec argumentace ústavní stížnosti a napadených rozhodnutí.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

17. Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně zdůrazňuje, že není součástí soudní soustavy a nepřísluší mu proto ani právo vykonávat dohled nad rozhodovací činností obecných soudů [srov. např. nálezy sp. zn. III. ÚS 23/93 ze dne 1. 2. 1994 (N 5/1 SbNU 41)]. Do rozhodovací činnosti obecných soudů je proto oprávněn zasáhnout pouze tehdy, došlo-li jejich pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byl stěžovatel účastníkem, k porušení jeho základních práv či svobod chráněných ústavním pořádkem. Skutečnost, že se obecný soud opřel o právní názor (resp. o výklad zákona, případně jiného právního předpisu), se kterým se stěžovatel neztotožňuje, nezakládá sama o sobě relevantní důvod k podání ústavní stížnosti [viz nálezy sp. zn. IV. ÚS 188/94 ze dne 26. 6. 1995 (N 39/3 SbNU 281)]. Ústavní soud však na druhé straně konstatuje, že výklad a následná aplikace právních předpisů obecnými soudy mohou být v některých případech natolik extrémní, že vybočí z mezí hlavy páte Listiny, jakož i z principů ovládajících demokratický právní stát, a zasáhnou tak do některého ústavně zaručeného základního práva. To je právě případ stěžovatele.

18. Předně je třeba uvést, že v judikatuře [srov. za všechny nálezy sp. zn. I. ÚS 1343/20 ze dne 6. 4. 2021 a tam citovanou judikaturu Nejvyššího soudu] i v literatuře [srov. k tomu Svoboda, K. *Zastavení exekuce již dříve ukončené vymožením*. Bulletin advokacie, 2018, č. 4,

s. 35 – 38] je již ustálen závěr, že obecné soudy mohou ve výjimečných případech rozhodnout o zastavení exekuce i po jejím skončení pro vymožení pohledávky, přičemž důvody zastavení exekuce se s ohledem na různorodé skutkové okolnosti jednotlivých případů postupně rozšiřovaly [srov. k tomu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2706/2007, nález sp. zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1. 3. 2007 (N 39/44 SbNU 479; 94/2007 Sb.), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2015, sp. zn. 26 Cdo 1663/2015]. Šlo přitom o určitý průlom v dosavadním chápání řízení o výkonu rozhodnutí.

19. Dlouhodobě byl totiž respektován závěr, že existence nařízeného, trvajících výkonu rozhodnutí je zvláštní podmínkou řízení o návrhu na jeho zastavení [srov. k tomu například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2421/2004]. Podstatné bylo též narušení právní jistoty (již vymoženou pohledávku, její příslušenství, náklady exekuce bylo nutno vzhledem k zastavení řízení vrátit, respektive náklady s exekucí spojené musel nově hradit zpravidla oprávněný, když právní úprava nepočítala a nepočítá výslovně s tím, že by mohla být rozhodnutím soudu zastavena již skončená exekuce), jakož i zpochybnění východiska, že v exekučním řízení nelze v zásadě zpochybňovat zjištění a právní závěry soudů, které rozhodovaly o věci samé [srov. k tomu například nález sp. zn. Pl. ÚS 9/15 ze dne 8. 8. 2017 (N 138/86 SbNU 333; 338/2017 Sb.)]. Přitom hlavním smyslem tohoto posunu bylo zabránit zjevným nespravedlnostem zejména při poskytování spotřebitelských úvěrů nebankovními společnostmi, kdy – navíc – exekučním titulem byl rozhodčí nález [srov. například nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 26. 1. 2012 (N 21/64 SbNU 205)].

20. Bývá v této souvislosti rovněž upozorňováno [srov. k tomu Mádr, J. *Význam procesního prostředí pro vymahatelnost práva*. Komorní listy, 2019, č. 4, s. 48 – 50], že závěry uvedené ve shora citované judikatuře Ústavního soudu a Nejvyššího soudu jsou nestandardní a jde tak ze strany soudů o reakci na aktuální situaci na trhu se spotřebitelskými úvěry. Na druhou stranu uvedená judikaturní východiska nelze zkratkovitě vnímat tak, že každá exekuce skončená vymožením, jež má skutkový základ ve spotřebitelském úvěru, by měla (či dokonce musela) být automaticky zastavena. Vždy je třeba vzít v potaz konkrétní okolnosti případu, to znamená posoudit, zda podmínky příslušné smlouvy o úvěru lze označit za zjevně nespravedlivé. To přitom nejen vzhledem k parametrům obsaženým v úvěrové smlouvě, ale také k tomu, zda se úvěrovaný (dříve dlužník) v řízení, v němž bylo rozhodováno o věci samé, procesně aktivně bránil (resp. zda měl vůbec reálnou možnost se bránit) anebo se vyskytly další významné okolnosti (srov. k tomu např. usnesení sp. zn. III. ÚS 3007/17 ze dne 10. 7. 2018).

21. Ve stěžovatelově případě však ze strany obecných soudů vůbec nebylo přistoupeno k posouzení, jak vyplývá i z výše uvedené rekapitulace, zda je i vzhledem k postavení vedlejší účastnice jako úvěrující (dříve věřitelky) spravedlivé, aby stěžovatelu návrhu na zastavení exekuce skončené vymožením bylo za daných okolností vyhověno. Jak se totiž podává ze shora uvedeného, obecné soudy setrvaly u konstatování nedostatku podmínek řízení z důvodu zastavení exekuce usnesením soudního exekutora. Splněním podmínek pro zastavení exekuce ke stěžovatelu návrhu se proto věcně vůbec nezabývaly (byť nerozporovaly možnost zastavení již skončené exekuce soudem plynoucí z judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího soudu).

22. Právě v tomto ohledu spatřuje Ústavní soud v napadených rozhodnutích ústavní deficit. Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, aprobované i Ústavním soudem, se totiž podává, že exekuční řízení končí vymožením pohledávky (srov. § 51 exekučního řádu), nicméně je-li exekuční titul od počátku nevykonatelný, je třeba zastavit exekuci i poté, co bylo vymáhané plnění vymoženo (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2017, sp. zn. 20 Cdo 3331/2017) a soud proto nesmí rezignovat na potřebu ochrany povinného, vyjde-li dodatečně najevo, že exekuce byla od samého počátku vedena a provedena na základě nezpůsobilého exekučního titulu a tuto ochranu lze realizovat toliko dodatečným

rozhodnutím o zastavení exekuce (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2019, sp. zn. 20 Cdo 3159/2019).

23. Pokud však v nyní posuzované věci došlo k vymožení pohledávky a soudní exekutor podle § 46 odst. 8 exekučního řádu dne 25. 4. 2019 oznámil skončení exekuce s výslovným konstatováním, že jeho pověření k provedení exekuce zaniklo a automaticky zanikly rovněž právní účinky všech exekučních příkazů, vydaných v tomto řízení, je třeba přisvědčit stěžovateli potud, že následné usnesení o zastavení exekuce ze dne 30. 4. 2019 k návrhu oprávněné bylo vydáno až poté, co soudnímu exekutorovi zaniklo oprávnění k vedení exekuce [§ 51 písm. c) exekučního řádu].

24. Okresní soud a ani krajský soud se však touto otázkou nezabývaly, když pouze konstatovaly, že předmětným usnesením soudního exekutora byla exekuce pravomocně zastavena. Vyšly přitom z již citovaného usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2422/2020, v němž Nejvyšší soud posuzoval případ vyznačující se obdobnými skutkovými okolnostmi, jako v případě stěžovatele, kdy stejný soudní exekutor rovněž k návrhu nynější vedlejší účastnice jako oprávněné zastavil již skončenou exekuci. Nejvyšší soud v tomto usnesení dospěl k závěru, že soudní exekutor nemá rozhodnout o zastavení exekuce, již skončené vymožením a k takovému kroku má za výjimečných okolností přistoupit exekuční soud a nikoliv exekutor. Současně však Nejvyšší soud uvedl, že takovéto pochybení soudního exekutora nepředstavuje vykročení z jemu svěřené pravomoci, nýbrž jde o rozhodování mimo rámec jeho věcné příslušnosti. Už proto nelze podle Nejvyššího soudu rozhodnutí soudního exekutora vydané mimo věcnou příslušnost považovat za nicotné s tím, že nemá žádných právních účinků. Naopak, takové rozhodnutí soudního exekutora vytváří překážku věci rozhodnuté a po jeho právní moci nelze exekuci zastavit znovu rozhodnutím soudu, byť i z jiného důvodu uvedeného v § 268 odst. 1 o. s. ř. Nadto Nejvyšší soud i v tehdy hodnocené věci zdůraznil, že povinný se mohl věcně nepřislušnému rozhodnutí soudního exekutora bránit opravnými prostředky, což neučinil.

25. Pro úplnost a korektnost je vhodné dodat, že ústavní stížnost směřující proti usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2422/2020 byla shora citovaným usnesením Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3473/20 odmítnuta jako zjevně neopodstatněná podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. K tomu je nicméně vhodné též uvést, že usnesení, kterým je návrh odmítnut, Ústavní soud nezavazuje ve smyslu ustanovení § 23 ve spojení s § 13 zákona o Ústavním soudu, jelikož smyslem odmítnutí návrhu pro zjevnou neopodstatněnost není vyjádřit se k meritu věci, nýbrž pouze vyložit, z jakých důvodů se nebude podaným návrhem věcně zabývat.

26. Se shora uvedeným právním závěrem Nejvyššího soudu, podle kterého i rozhodnutí soudního exekutora vydané mimo jeho věcnou příslušnost vytváří překážku věci rozhodnutí, se Ústavní soud neztotožňuje.

27. Předně, podle ustáleného doktrinálního názoru působnost státního orgánu představuje právem stanovený předmět, obsah a rozsah jeho činnosti, zatímco v případě jeho pravomoci se jedná o určité právní prostředky, které má státní orgán k realizaci své působnosti (srov. např. Filip J., Svatoň J. Zimek J. *Základy státovědy*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, str. 33-35). V případě, kdy soudnímu exekutorovi v důsledku vymožení pohledávky skončilo jeho oprávnění, je proto jeho postavení srovnatelné se situací, jako když by vůbec nebyl označen v exekučním návrhu a nepřislušelo by mu proto v dané věci ani činit jakékoliv úkony - tzn. nedisponuje žádnými právními prostředky k realizaci své působnosti. Toto je ovšem nedostatek rozhodovací pravomoci, nikoliv věcné příslušnosti, jak dovodil Nejvyšší soud. Z tohoto závěru o nedostatku rozhodovací pravomoci pak ovšem logicky plyne další závěr, spočívající v absenci jakýchkoliv procesních následků takového rozhodnutí, vydaného soudním exekutorem mimo jeho rozhodovací pravomoc.

28. Ústavní soud se neztotožňuje rovněž se závěrem, že by ochrana práv povinného proti popsanému postupu soudního exekutora a oprávněného – kdy soudní exekutor k návrhu oprávněného přistoupil k zastavení již skončené exekuce – byla v nyní posuzované věci dostatečně a efektivně zajištěna tím, že povinný, na němž již byla veškerá plnění vymožena, může podat proti takovému rozhodnutí soudního exekutora odvolání; pokud ale takto nepostupuje, znamená to, že dostatečně nedbal svých práv a už proto má být jeho ústavní stížnost odmítnuta jako zjevně neopodstatněná. Obecné soudy totiž vytýkají stěžovateli, že nepodal odvolání proti usnesení, kterým soudní exekutor zastavil exekuci na návrh oprávněného podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Toto rozhodnutí podle nich zakládá překážku věci rozhodnuté, a vzhledem k tomu se stěžovatel nemůže nyní domáhat zastavení exekuce z důvodů podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

29. K tomu Ústavní soud uvádí, že výklad obecných soudů by ve svém důsledku znamenal, že stěžovatel měl brojit proti zastavení exekuce – tedy proti výroku, s nímž přísně vzato souhlasí – jen kvůli *důvodu*, pro který k zastavení exekuce bylo přistoupeno. Podle § 202 odst. 3 o. s. ř. přitom není odvolání směřující jen proti důvodům rozhodnutí přípustné a možnost podat odvolání proti rozhodnutí o zastavení exekuce, kterým bude brojeno toliko proti důvodu tohoto zastavení, nebyla jednoznačně dovozena ani v judikatuře (byť v odborné literatuře se lze setkat s názory dovozující přípustnost takového odvolání, viz Pařízek, I. Konkurence a priorita důvodů k zastavení exekuce. *Právní rozhledy*. 2019, č. 18, s. 642 a násl.). Odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora, vydanému navíc mimo jeho rozhodovací pravomoc, proto za současného stavu nelze označit za účinný prostředek ochrany stěžovatelových práv, který stěžovatel musel bezpodmínečně využít. Ústavní soud v tomto ohledu odkazuje rovněž na přílehlavou stížnostní argumentaci, podle které právní laik těžko může vědět, že po rozhodnutí soudního exekutora o skončení exekuce již nemá být exekutorem rozhodováno o jejím zastavení a že je z pohledu povinného dán ve svých důsledcích poměrně dramatický rozdíl mezi jednotlivými důvody, podle nichž k zastavení exekuce dochází. Jak se navíc podává z níže uvedeného, předmět rozhodování o zastavení řízení byl v obou případech odlišný.

30. Vedle právě uvedených důvodů, pro které není důvodné vytýkat nepodání odvolání stěžovatelem proti usnesení soudního exekutora o zastavení exekuce, neboť se zjevně nejednalo o efektivní prostředek ochrany jeho práv, vede Ústavní soud k odklonu od předpokladu nedostatečné bdělosti povinného také další nálezková judikatura.

31. Ústavní soud totiž například v nálezu sp. zn. II. ÚS 1782/19 ze dne 8. 10. 2019 nebo v nálezu sp. zn. II. ÚS 3303/18 ze dne 28. 5. 2019 (N 100/94 SbNU 221) zdůraznil (srov. odst. 17 nálezu sp. zn. II. ÚS 1782/19), že „*exekutor sice při své činnosti vystupuje v postavení podnikatele, na druhou stranu jeho funkce má i nezpochybnitelné veřejnoprávní rysy. Již proto se jeho úkony považují za úkony soudu v mezích jeho oprávnění (resp. povinností). Tyto zvýšené nároky jsou exekutorovi kompenzovány mimo jiné tak, že ač svoji činnost vykonává na vlastní odpovědnost (riziko), odměna (tedy jeho zisk) a náklady jeho činnosti jsou mu hrazeny – na rozdíl od běžného podnikatele – odděleně (stát tedy pomocí právní regulace eliminuje situace, kdy by exekutorovi jeho činnost negenerovala vůbec žádný zisk, a to navíc za situace, kdy exekutoři mají na provádění exekucí v podmínkách České republiky v podstatě monopol). Nazíráno tímto hlediskem se pak podle Ústavního soudu nejví nepřiměřeně, považuje-li zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 82/1998 Sb.“) činnost exekutora za výkon státní správy ve smyslu § 3 odst. 1 písm. b) právě citovaného zákona, za niž stát – se všemi důsledky pro exekutora – odpovídá podle § 4 citovaného zákona jako za eventuálně nesprávný úřední postup (...)*“.

32. Právní názor, zastávaný Nejvyšším soudem ve shora citovaném usnesení, tak ve svém důsledku porovnává „bdělost povinného“ s „předpokladem správnosti“ rozhodnutí orgánů veřejné moci, přičemž je zjevné, že uvedená správnost rozhodování či rozhodnutí orgánů veřejné moci (zde soudního exekutora) musí být v poměrech dané věci z hlediska fungování státu prioritní. Postoj Nejvyššího soudu rovněž dostatečně nezohledňuje povahu rozhodnutí soudního exekutora o zastavení již skončené exekuce, kdy exekutor si musel minimálně klást otázku, proč by měl vedlejší účastníci navrhované rozhodnutí vydat, věděl-li, že daný výkon rozhodnutí z pohledu jeho pověření jako exekutora již zanikl. V nyní posuzované věci ostatně z oznámení o skončení exekuce ze dne 25. 4. 2019 výslovně plyne, že soudní exekutor účastníkům řízení sdělil, že jeho pověření k provedení exekuce zaniká (!). Takováto otázka se pak stává o to naléhavější v kontextu nyní hodnocené věci, kdy ani vedlejší účastnice se ve svém vyjádření k ústavní stížnosti nesnaží jakkoliv vysvětlit, proč zastavení exekuce, která pro ni skončila zcela žádoucím způsobem – tedy vymožením – vlastně navrhovala. Naopak neopomněla ve svém vyjádření zdůraznit, že měl-li stěžovatel pochybnosti o správnosti takového postupu, měl se proti němu bránit.

33. Podle ustanovení § 6 věta druhá o. s. ř. přitom platí, že „[u]stanovení tohoto zákona musí být vykládána a používána tak, aby nedocházelo k jejich zneužívání.“ Bylo proto úkolem obecných soudů, aby se i v nyní posuzované věci, a to právě s ohledem na shora popsané skutkové okolnosti a na postup soudního exekutora a oprávněné osoby, pečlivě zabývaly otázkou, zda z jejich strany nedošlo ke zneužití předmětného procesního institutu zastavení (již skončené) exekuce.

34. S ohledem na v předchozích odstavcích popsané okolnosti případu, které bohužel – jak vyplývá i z judikatury samotného Krajského soudu v Ostravě založené ve spise okresního soudu – nejsou nikterak výjimečné, neboť různí soudní exekutoři k návrhu oprávněných přistupují k zastavení jimi vedených a již skončených řízení, pak nutno podle Ústavního soudu zdůraznit následující.

35. Shora uvedená judikatura Nejvyššího soudu a Ústavního soudu umožňující ve výjimečných případech, jejichž okolnosti soudy individuálně posoudí, zastavení exekuce již skončené vymožením, logicky vychází z toho, že orgány veřejné moci, jež se na vedení exekuce podílely, postupovaly v souladu se zákonem a nedocházelo ani ke zneužívání práva (§ 6 věta druhá o. s. ř.). V případě, jenž je nyní předmětem přezkumu Ústavního soudu, ovšem soudní exekutor – a to ani podle obecných soudů - v souladu se zákonem nepostupoval, když i z toho důvodu jeho rozhodnutí stěžovatel mohl napadnout odvoláním, což ale - podle Ústavního soudu z ospravedlnitelných důvodů - neučinil. Vzhledem k tomu, že celý koncept možného zastavení již skončené exekuce byl dovozen soudními rozhodnutími, která zjevně musela překonat mnoho do té doby neotřesitelných principů civilního řízení, včetně toho, že dovolila „oživovat“ již skončená řízení, a to dokonce bez rámce zákonem stanovené lhůty – kdy přiměřenost doby uplynulší od vymožení plnění v exekučním řízení posuzují obecné soudy při úvaze, zda jsou splněny podmínky pro dodatečné zastavení exekuce – pak nutno podle Ústavního soudu též judikatorně zohlednit nově vyvstalou okolnost v podobě zastavení exekuce soudním exekutorem vzdor jeho chybějící rozhodovací pravomoci.

36. Vedle nezákonnosti rozhodnutí exekutora (absence rozhodovací pravomoci) nelze za příležitou označit ani argumentaci obecných soudů, že rozhodnutí soudního exekutora o zastavení exekuce na návrh oprávněného podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté a brání rozhodování o zastavení exekuce z důvodů podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Zatímco totiž předmětem rozhodování o zastavení exekuce na návrh oprávněného podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je, zda exekuce má být prováděna *do budoucna*, aniž by byla jakkoliv hodnocena legalita dosud proběhlé části exekučního řízení, při rozhodování o návrhu na zastavení již skončené exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. soudy

– vedeny výše specifikovanou ustálenou judikaturou – hodnotí naopak právě to, zda exekuce byla vedena po právu či nikoliv v *minulosti*. Je tak zřejmé, že rozhodnutí o zastavení exekuce k návrhu oprávněného podle § 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není totožné s rozhodnutím k návrhu povinného dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., jelikož předměty těchto rozhodnutí jsou odlišné a nebylo proto rozhodováno ve stejné věci podle § 159a odst. 4 o. s. ř.

37. Ačkoliv je tedy z formálního hlediska v obou případech rozhodováno o zastavení exekuce, z materiálního hlediska nelze v těchto specifických procesních situacích a s ohledem na judikatorní vývoj hodnotit předmět rozhodování jako zcela totožný. Ostatně i v odborné literatuře byl na základě těchto úvah již vyjádřen názor, že dojde-li k zastavení exekuce k návrhu oprávněného, „*usnesení o zastavení exekuce nebude na překážku věci rozsouzené potud, aby se k případnému pozdějšímu, novému návrhu povinného opětovně zkoumalo, zda je namístě exekuci dodatečně zastavit dle § 268 odst. 1 písm. h) [o. s. ř.]*“ (Pařízek, I. Konkurence a priorita důvodů k zastavení exekuce. *Právní rozhledy*. 2019, č. 18, s. 642 a násl.).

38. Je proto namístě rozlišovat mezi tzv. prioritním a neprioritním způsobem zastavení exekuce. Zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a), b) a h) o. s. ř. je totiž prioritní a má přednost před zastavením exekuce na návrh oprávněného [§ 268 odst. 1 písm. c) o. s. ř.]. U posledně jmenovaného důvodu zastavení exekuce je navíc třeba uvést, že k zastavení dochází až *ex nunc* a i proto nemůže být upřednostněn, jsou-li splněny důvody zastavení exekuce jiné. Jak k tomu trefně konstatuje K. Svoboda (*Zastavení exekuce*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018, str. 179), „*připustil-li Ústavní soud a Nejvyšší soud, že z tzv. prioritních důvodů je možné zastavit exekuci, která již skončila vymožením (je toho totiž třeba k ochraně zájmů povinného), musí totéž platit i pro případ, že exekuce byla zastavena z nesprávného a neprioritního důvodu.*“

39. Jinak řečeno, za situace, kdy judikatura dospěla k závěru o možnosti v některých případech zastavit exekuční řízení soudním rozhodnutím i tehdy, byla-li již pohledávka vymožena, není důvod, aby obecné soudy nemohly rozhodovat i v těch případech, kdy exekuční řízení zastaví soudní exekutor, a to v jednoznačném a vědomém (viz shora citované oznámení o skončení exekuce ze dne 25. 4. 2019) rozporu se zákonem. Právo má totiž sloužit k hledání a nalézání spravedlivých řešení společenských konfliktů, má představovat předvídatelný a logický systém pravidel chování a nesmí se stávat účelovým prostředkem k dosažení nespravedlivých výhod oproti ostatním. Právě k takovému výsledku by však docházelo, pokud by Ústavní soud akceptoval, že za situace, kdy judikatura vytvořila možnost „otevření“ již skončeného exekučního řízení v důsledku vymožení pohledávky, by se tato možnost zase „uzavřela“ v důsledku zcela zjevně účelově podávaných návrhů na zastavení exekuce ze strany oprávněných osob, jak se tomu stalo i v nyní posuzované věci.

40. Proto je v těchto případech nutné, aby se obecné soudy v tomto a obdobných případech vždy zabývaly i tím, zda exekutor měl rozhodovací pravomoc k tomu, aby řízení o již skončené exekuci zastavil, a zda důvodem tohoto zastavení nebyl pouze zájem fakticky zvýhodnit oprávněného a zneužívat právo (§ 6 věta druhá o. s. ř.). Pokud soudy zjistí, že soudní exekutor rozhodovací pravomoc k zastavení již skončené exekuce neměl, nenastane překážka věci pravomocně rozhodnuté a samy pak k návrhu povinného mohou přistoupit k zastavení již skončené exekuce na základě tzv. prioritního důvodu, pokud k takovému postupu na základě posouzení individuálních okolností případu a v souladu s ustálenou judikaturou shledají naplnění příslušných podmínek.

41. Obecné soudy totiž nemohou rezignovat na svoji ústavní povinnost chránit základní práva a svobody (čl. 4 Ústavy), nezabývat se konkrétními okolnostmi daného exekučního řízení a motivací jeho jednotlivých účastníků a nehledat řešení, které považují za nejvíce spravedlivé.

Takovýmto řešením však v nyní rozhodované věci není to, které zvolily obecné soudy, když se vůbec nezabývaly tvrzenou nemravností celé exekuce a účelovostí jednání oprávněné vedlejší účastnice.

42. Pokud proto okresní a krajský soud v právě posuzované věci k zastavení skončené exekuce k návrhu stěžovatele jako povinného z čistě procesního důvodu a bez zkoumání dalších relevantních okolností namítaných stěžovatelem nepřistoupily, nedostály tím své povinnosti naplnit principy sledující – za specifických podmínek – ochranu dlužníka (úvěrovaného – stěžovatele).

43. Ústavnímu soudu proto nezbylo, než výše uvedená rozhodnutí obecných soudů zrušit podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu, neboť jimi došlo k porušení stěžovatelova práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. V této fázi řízení se však Ústavní soud nemohl zabývat tvrzeným porušením vlastnického práva stěžovatele, neboť přezkoumávaná rozhodnutí obecných soudů jsou čistě procesní a z jejich povahy je zřejmé, že jimi samotnými nemohlo být bezprostředně zasaženo do tohoto základního práva stěžovatele.

P o u ě n í : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 29. září 2021

Radovan Suchánek
předseda senátu